

הלכות הדף היומי

מסכת בכורות

תוכן עניינים

- א. מימא מהרות ומת לא קנסו בנו אחריו מ"ט היזק שאינו ניכר לא שמיה היזק קנסא דרבנן לדידיה קנסו רבנן לבריה לא קנסו רבנן 2
- ב. מעשה בזכר ... וראהו קסמור אחד ... נטל פיגום וצערם ... והתירו ואחר שהתירו הלך וצירם באזני בכורות אחרים ואסרו פעם אחת היו תינוקות ... והתירו ראו שהתירו הלכו וקשרו זנבות בכורות אחרים ואסרו זה הכלל כל שהוא לדעתו אסור שלא לדעתו מותר ... שלא לדעת לאיתויי מסית לפי תומו 2
- ג. היה בכור רדפו בעטו ועשה בו מום ה"ז שוחטין עליו ... אפילו לאחר רדיפה נמי מאי טעמא צעריה [הוא] דמדכר 5
- ד. מותר להטיל מום בבכור קודם שיצא לאויר העולם ... גדיא באודניה אימרא בשפוותיה 5
- ה. החוטין החיצונות שנפגמו ושנגממו הפנימיות שנעקרו ... הוי מומא משום דכי פעי מיחזי 6
- ו. כל המומין הראויין לבא בידי אדם רועי ישראל נאמנין רועים כהנים ... נאמן הוא על של חבירו ואין נאמן על של עצמו 6
- ז. החשוד על הדבר לא דנו ולא מעידו 7
- ח. חד אמר רועי ישראל בי כהנים נאמנין ... רועי כהנים בי ישראל אין נאמנין מימר אמר כיון דקא מרחנא ביה לא שביק לדידי ויהיב לאחרניי וחד אמר רועי ישראל והן כהנים נאמנין ... לא שביק צורבא מרבנן ויהיב לדידי 8
- ט. בעלים מעדיין עליו 9
- י. מעשר ודאי מהימן דאי בעי שדי ביה מומא בכוליה עדריה 9
- יא. כל שחליפיו ביד כהן פטור מן המתנות 9
- יב. והלכתא כרשב"ג ודוקא בנו ובתו אבל אשתו לא מ"ט אשתו כגופו דמי 10

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בכורות

דף לה.

א. טימא טהרות ומת לא קנסו בנו אחריו מ"ט היזק שאינו ניכר לא שמיה היזק קנסא דרבנן לדידיה קנסו רבנן לבריה לא קנסו רבנן

כבר התבאר במסכת גיטין שף מד: שהמזיק את חבירו היזק שאינו ניכר¹, כגון שעירב יין נסך ביינו, מן התורה הוא פטור, אבל חכמים קנסוהו לשלם נזק שלם מהיפה שבנכסיו, כדין כל המזיקים. לפיכך אם מת המזיק קודם שישלם, אין קונסין בנו אחריו לשלם. י"א שאפילו אם עמד אביו בדין², וי"א שאם עמד אביו בדין חייב בנו לשלם מנכסי אביו³.

וכן אם היה המזיק שוגג או אנוס, פטור, שלא קנסו אלא מזיד. ולפיכך אם בשוגג תחב כף איסור לתוך היתר ואסר את המאכל הרי זה פטורף אולם אם תחב שאינו מינו יש להסתפק שאולי נחשב היזק ניכר כיון שטעם האיסור ניכר למומחים⁴.

ב. מעשה בזכר ... וראהו קסטור אחד ... נטל פיגום וצרם ... והתירו ואחר שהתירו הלך וצירם באזני בכורות אחרים ואסרו פעם אחת היו תינוקות ... והתירו ראו שהתירו הלכו וקשרו זנבות בכורות אחרים ואסרו זה הכלל כל שהוא לדעתו אסור שלא לדעתו מותר ... שלא לדעת לאיתויי מסיח לפי תומו

¹ שו"ע ונו"כ חו"מ שפה א

² סמ"ע שם ב

³ ש"ך שם ג

⁴ פ"ת שם א מפמ"ג או"ח [בפתיחה] בהנהגת או"ח סוף סדר ב'

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בכורות

אם גוי או תינוק⁵ מטיל בו מום מעצמו אם לא כיון להתירו, מותר, שאם כיון הגוי להתירו גזרו בו משום ידידה, אבל אם לא כיון להתירו לא גזרו בו.

לפיכך קטנים שהטילו מום בבכור דרך שחוק וכן הנכרי שעשה לדעתו הרי זה ישחוט עליו.

ואפילו אם שואל למה אין שוחטין אותו והשיבו לו לפי תומם שאסור לנו לשוחטו עד שיפול בו⁶ מום וכן אפילו בלא שאלת העובד כוכבים אלא הם עצמם מסיחים לפי תומם ואומרים ראה לא ישחט זה לעולם אלא ע"י מום ולא נתכוונו לכך שיטיל בו מום הכי אמרינן לא גזרו בו⁷, רחא לא אמרו לו שיטיל בו מום אלא לפי תומם הגידו לו הענין והוא מעצמו עשה, ויכול להיות⁸ כדי לנסות עשה כי לא האמין ולא שהיתה כוונתו שיתירוהו. וי"א⁹ שאינו מותר אלא אם הטיל בו מום שלשיטת העכו"ם אינו מום, אך אם הטיל בו מום ידוע ודאי נתכוין להתירו אסור.

אבל אם כיון להתירו כגון לאחר שרואה שהתירוהו עכשיו על ידו עושה כן לאחרים כדי שיתירוהו אסור.

ואם ספק אם כיון להתירו או לא אזלינן לקולא דספיקא דרבנן היא.

⁵ רמב"ם הלכות בכורות פרק ב הלכה ח יבשו"ע ונו"כ יו"ד שיג ב

⁶ בגמ' איתא דאפי' אמר עד שנעשה בו מום מותר ולא אמרי' דמשמעותו שאתה תעשה בו מום שם אזלינן לקולא כיון דאינו אלא קנס דרבנן אפי' בודאי. ט"ז ג

⁷ ש"ך ג

⁸ ובזה מיושב מה שהקשה בט"ז מסעיף ג שאם אמרו לעובדת כוכבים המשרתת בבית יהודי, על הבכור, שאין לאוכלו בלא מום, והלכה והתכה אזנו, חשוב לדעת ואין שוחטין אותו עליו, מפני שעובדת כוכבים זו כיוונה להתירו, וגם האומרים לה שאינו נאכל בלא מום כיוונו לכך שתטיל בו מום. ומ"ש הכא שלא אמרינן הכי ברור שהכא רק כיון לנסות והתם כיונה להתיר שהרי היא משרתת בבית היהודי ועיין נקה"כ נמי ס"ל שמשרתת אין לנו לתלות בה"ג ודלא בט"ז.

⁹ כ"ב בט"ז ליישב מאי דקשיא מסעיף ג הנ"ל שכיון דהקסדור לא חיסר שום אבר אלא ניקבו ברומח לאוזן והוא לא ידע שע"י כך יתירוהו ע"כ לא אסרו רק עד אחר שראה שהתירו בכך משא"כ במעשה דהרא"ש שהתכה עובדת כוכבים האוזן והוא מחוסר אבר וזה גלוי להם שהוא מום בודאי כיוונה להתיר ובטור נמי אפשר לפרש דבריו בדרך זה והיינו מה שכתב אבל כוון להתיר כגון לאחר שרואה שניתר ע"י כך כן היא הגירסא וכ"ה בש"ע וחילוק זה נכון הוא והטור קיצר במקום שהיה לו לבאר עוד אבל האמת יורה דרכו כמו שכתבתי כנ"ל.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בכורות

ואם הגוי מסיח לפי תומו שהישראל צוהו מהמנינן ליה¹⁰ להחמיר¹¹ ואין מתירין אותו.

זה הכלל כל מום שנעשה לדעתו אסור לו לשחוט עליו ואם נעשה שלא לדעתו הרי זה שוחט עליו.

ומשום כך אם אמרו לגויה¹² המשרתת בבית יהודי על הבכור שאסור לנו לאוכלו בלא מום והלכה וחתכה אזנו, חשוב לדעת, ואין שוחטין אותו עליו, מפני שגויה זו כוונה להתיר, עליה מוטל לשרת לבעל הבית בכל מה שהוא הנאתו וטובתו של בעה"ב א"כ מסתמא לא נתכוונה אלא להתיר¹³.

וגם האומרים לה שאינו נאכל בלא מום ודאי כוונתו לכך שתטיל בו מום דאם לא כן למאי אמרו לה, וכיון שיודעים שודאי תעשה כן א"כ היה להם ליזהר שלא יאמרו כדברים האלה לפני העובדת כוכבים ומדלא נזהרו אלמא דכל כוונתם לא היתה באמירה זו לפני העובדת כוכבים המשרתת אלא כדי שתטיל בו מום.

ומותר ליתן בכור לגוי כדי לגדלו ואם הטיל השומר בו מום מותר¹⁴, ולא אמרינן שכיון להתירו, ואף על פי שיודע שניתר במומו מפני שהוא בכור מותר דהא ודאי לא כיון להתירו, דאדרבא הוא היה רוצה שלא ישחטוהו דהא לגדלו נתנוהו לו והוא היה מקבל שכרו אם יגדלו יותר.

ודוקא¹⁵ אם הטיל בו מום שאין דרכם לעשות מום זה לבהמתם, אבל אם סירס את הבכור שהדבר ידוע לכל שדרכיהם ברובא דרובא לסרס הזכרים סמוך ללידתם,

¹⁰ משמע אפי' אם הישראל מכחישו ואומר לא צויתך והוא תמוה דלא עדיף עובד כוכבים מסל"ת מישראל שאינו נאמן לאסור של חבירו בכיוצא בזה כדאיתא בס"ר פ"א באומר ס"ת שכתבתי לא כתבתי האזכרות לשמן דאינו וע"כ לומר דמיירי כאן באין הישראל לפנינו להכחישו כנלע"ד. מ"ז שם ד

¹¹ ואף על גב דלעיל סי' מ"ז סעיף י"א אמרינן דאין עובד כוכבים מסל"ת נאמן לעדות אפילו לאיסור וא"ל דשאני הכא דהוי איסור דרבנן דלהקל שייך לחלק בין איסור דאורייתא דרבנן כדלעיל סי' צ"ח ס"ק ב' אבל להחמיר איפכא מסתברא דכ"ש דרבנן אינו נאמן להחמיר וי"ל דשאני הכא דכיון דאזלינן בתר אומדנא היכא דחזינן דכוון העובד כוכבים להתיר אסור א"כ אומדן דעת הוא דהעובד כוכבים מסל"ת אומר אמת דאל"כ ל"ל שהטיל בו מום. ש"ך ד

¹² והוא בתשובת הרא"ש [כלל כ סימן כב], ושם לא נזכר שהיתה משרתת.

¹³ ש"ך שם ה מהב"ח אולם דעת המ"ז לחלק בין מום שידוע להם לאיסור ובהכי איירי הכא, לבין מום שאינו ידוע שבוזא איירי בסעי' ב וצ"ע

¹⁴ כתוב בד"מ שמצא בתשובת א"ז על בכור שמסרו ישראל לשומר עובד כוכבים והודיעו שהוא בכור ולו משפט מות לקברו שלם בעורו ועובדי כוכבים חוקרים הענין ומודיעין כי במומו כשר וסופו מוכיח כי בא העובד כוכבים במרמה לבעל הבכור ואמר ליה דע כי סרסתי העגל ושתק היהודי והבין העובד כוכבים כי באמת הדבר ולא עוד אלא שבא היהודי וראה שאינו מסורס ושתק וכראות העובד כוכבים הלך וסרסו אח"כ מיד אותו בכור מותר גמור הוא וכן משמע במתני' דבכורות עד כאן ומביאה המעדני מלך:

¹⁵ פ"ת ה מ והא בתשובת חות יאיר סימן ל"ד /ל"ג/) (ול"ה)

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 2287389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בכורות

איסורא קעביד להניח הפרה מעוברת אצלו דמסתמא יעשה הוא בו מום זה דהוי לשבת, וא"כ הרי זה גרמא ממש וחשיב לדעת.

ג. היה בכור רדפו בעטו ועשה בו מום ה"ז שוחטין עליו ... אפילו לאחר רדיפה נמי מאי טעמא צעריה [הוא] דמדכר

היה הבכור¹⁶ רודף אחר הכהן וכל שכן אחר אדם אחר ובעט בו ועל ידי כן עשה בו מום, מותר לשוחטו עליו, ואפילו בעט בו לאחר שניצל ממנו לא אמרינן כדי להטיל בו מום להתירו נתכוין אלא נזכר בצער שהצטער מחמת הבכור. וכוונתו להנקם לחוד¹⁷.

ד. מותר להטיל מום בבכור קודם שיצא לאויר העולם ... גדיא באודניה אימרא בשפוותיה

מותר¹⁸ להטיל¹⁹ מום בבכור במעי אמו קודם שייצא לאויר העולם²⁰ ואין בו משום מטיל מום בקדשים כיון שמפקיעו מקדושת בכור למזבח,

אע"פ שיצא מקצת אבריו כל זמן שלא יצא רובו או ראשו בענין דהוי כילוד מותר לעשות בו מום כגון גדי שאזניו ארוכים ונראים בחוץ קודם שיצא כל ראשו שעדיין אינו כילוד יכול לצרום אזנו קודם שיצא רוב ראשו וכן כל כיוצא בזה²¹.

בשאר קדשים אסורים מדרבנן להטיל מום אפילו כולו במעי אמו²².

¹⁶ שו"ע ונו"כ שם ד

¹⁷ וזה דעת הרמב"ם ובהרא"ש כ"כ בשם רמב"ן והוא ט"ס וצ"ל רמב"ם. ט"ז שם ו

¹⁸ רמב"ם בכורות פ"ב הי"ד שו"ע ונו"כ שם ז

¹⁹ ובזמן הבית אסור משום הפסד קדשים (ט"ז שם ס"ק ט)

²⁰ דהיינו קודם שיצא רובו או כל ראשו (ש"ך שם ס"ק ח ובאה"ט שם ס"ק ז)

²¹ והב"ח לקמן סוף סימן ש"ט כתב דלהרמב"ם דלמפרע הוא קדוש אסור להטיל בו מום בבכור אלא בפנים כשלא יצא לאויר העולם כלל ולא משמע הכא מהרמב"ם והמהבר לקמן סימן ש"ט וכ"נ מדברי רש"י פרק המקשה (דף ע' ע"א) דאפילו למ"ד למפרע הוא קדוש מותר להטיל בו מום קודם שיצא רובו לאויר העולם וכן כתב הרשב"א בחידושו שם דף ע"ג להדיא דעד שיצא רובו אינו קדוש והלכך אינו כמטיל מום בקדשים ע"כ.

ש"ך ח ועיי' יד שאל

²² מנח"ח רפז אות כא

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בכורות

ה. החוטין החיצונות שנפגמו ושנגממו הפנימיות שנעקרו ... הוי מומא משום דכי פעי מיחזי

שיניים החיצונות²³ שבאמצע הפה²⁴ שניקבו או שנפגמו אע"פ שנשאר מקצתן או שנגממו, שניכר החסרון בהם אע"ג שלא נעקר לגמרי הרי הם מום לבכור.

אבל שיניים הפנימיות והם השיניים הגדולות דוקא אם נעקרו הוי מום, שהרי רק בעת שפותחת פיה וצווחת הן נראין חסרין, ואם לא נעקרו לגמרי אינן נראים חסרים.

ו. כל המומין הראויין לבא בידי אדם רועי ישראל נאמנין רועים כהנים ... נאמן הוא על של חברו ואין נאמן על של עצמו

כל המומין²⁵ הראויין לבא בידי אדם נאמן אפילו הרועה עליהם לומר מאליהם נפלו ולא נעשה בכוונה וישחט עליהם. אבל הכהנים חשודין להטיל מום בבכור כדי לאכלו בחוץ, ולפיכך אין נאמנין על ידי עצמן.

אולם כהן²⁶ יכול להעיד לחבירו על בכור שלו, ולא חיישינן לגומלין דהיינו שמא מעיד לו שקר כדי שיעידנו גם כן בפעם אחרת כשיתן לו ישראל בכור תם ויטיל בו מום ויבא כהן זה ויעידנו שמאליו נפל בו מום²⁷ דכולי האי לא חשידי.

²³ שם ה"ג ושם סעי' ח

²⁴ וכתב רבינו בפ"י המשניות וז"ל הם שני החומים הבולטים בגופו של חיך קרוב לשיפוי כובע והם נראין לעין בשעה שפותח פיו וחומים הפנימות הם הפיקות והן הנה שקורא ר' חנינא מתאימות מפני שהן מזדווגות וי"א חיתיו שיניו וחיתיו הפנימיות הטוחנות עכ"ל אמנם רש"י ז"ל פ"י החומין לפי שבבהמה אין שינים ונראים החומים משא"כ באדם עיין שם מ"ג א'. הר המוריה שם.

²⁵ רמב"ם שם פרק ב הלכה טז, שו"ע ונו"כ שיד ב

²⁶ שם הלכה יז ושו"ע ונו"כ שם ג

²⁷ ש"ך ד

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בכורות

ז. החשוד על הדבר לא דנו ולא מעידו

כבר התבאר לעיל דף ל. אפילו מי²⁸ שהוא מפורסם באחד מן העבירות שבתורה נאמן בשאר איסורין, דמשומד לדבר אחד לא הוי משומד לכל התורה כולה. חוץ מעבודת כוכבים וחלול שבת בפרהסיא, או שאינו מאמין בדברי רבותינו ז"ל²⁹, דהוה מומר לכל התורה³⁰.

אולם באותו הדבר שחשוד עליו אינו נאמן וי"א³¹ שכל החשוד על דבר חשוד הוא אף על של אחרים, לפיכך החשוד על הדבר לא דנו ולא מעידו, וי"א³² שכל החשוד על דבר בין מדברי תורה בין מדברי סופרים, אף על פי שאינו נאמן על של עצמו נאמן הוא על של אחרים³³, ואפי' בדבר זה שהוא חשוד עליו, חזקה אין אדם חוטא ולא לו, ואפילו מעיד על מי שהוא חשוד מפורסם שיודע שפירות אלו שלו מתוקנים, נאמן חזקה אין אדם חוטא לאחרים ובודאי אומר אמת³⁴, לפיכך החשוד על הדבר דנו ומעידו. לפיכך אמר אלו פירות מתוקנים בשל אחרים נאמן והוא שלא יראו בעושה קנוניא, כמו

²⁸ שו"ע ונו"כ יו"ד קיט ז

²⁹ מכאן ראייה ברורה לכל מאי דהוינא צווחי על קצת מבני עמנו שבערי אדום שדברתי עמהם כמה פעמים ואמרו בפ"י שאינם מאמינים בדברי רז"ל אלא במלתא דלדידהו מסתבר וגילו לי כי כל בני העיר חושבים כן ואומרים כן בפיהם ומעתה הרי הם כגוים לכל דבריהם ואין להאמינם כלל ואין מצטרפין לעשרה ואין מזמנין עליהם ונראה דנאמנים בשבועה כי לא חשיד למשבע לשקר משום דידעו חומר שבועה ומזדהרי בה מפי ככותים במילי דידהו. פרי תואר שם ח

³⁰ ונראה לי דכל דהוי מומר לעבור על רוב מצות הגם דחוינן ליה דמשמר פרט אחד מהמצות הרי זה בחזקת מומר לכל התורה דלעולם אזלינן בתר רובא. פרי תואר שם ז

³¹ ראב"ד הלכות מעשר פרק יב הלכה יז, והלכות שמיטה ויובל פרק ח הלכה יז

³² רמב"ם שם ושם ובראב"ד הקשה עליו אין דבר זה מחזור שהרי הנכנס לעיר ואמר מי כאן מעשר ואמר אחד איש פלוני נאמן הקשו עליה בגמרא ועד אחד נאמן אמר ר' יוחנן קל הוא שהקלו באכסניא מפני חיי נפש ועוד דרבי מאיר סבירא לה החשוד בדבר לא דנו ולא מעידו ואם קבעו הלכה כרבן שמעון בן גמליאל לענין מטיל מום בבכור שהוא קנס אבל לשאר איסורין חשוד אין מעיד וסתם לן תנא בבכורות כרבי מאיר

³³ דוקא לענין איסורא אמרינן הכי אבל לענין ממונא מי שהוא חשוד לדבר אחד פסול להעיד לדבר אחר אפילו בשל אחרים וכמו שנתבאר בח"מ סימן ל"ד דלענין ממון כתיב אל תשת רשע עד דכל היכא דנקרא רשע אסור להעיד. ש"ך שם יח

³⁴ מיהו היינו דוקא בדברים הידועים לו אם הוא איסור או היתר ובוה לא חיישי' שישקר בלי הנאה כגון שאומר על פירותיו שהן טבל או תרומה או שאומר פירות מתוקנים על פירות של מי שידוע שהוא חשוד מפורסם אבל במקום שיש לחוש שהמעיד אינו יודע כגון שאומר על פירות של הע"ה שהן מעושרין יש לחוש שסומך על המוכר ואינו חש להעיד. תו"א דמאי סי' י' סק"ד ה' ו' ז

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בכורות

שהתבאר במסכת כתובות דף כד. וכך נפסק בשו"ע³⁵, ויש מחלקים³⁶ בין ע"ה לחשוד דחשוד אין נאמן גם על אחרים אבל סתם ע"ה נאמן על של אחרים.

י"א³⁷ שהאמינו חשוד על של אחרים רק במי שחשוד לעצמו ואינו חשוד למכור אבל החשוד למכור כיון שכבר נחשד על לפני עור אין נאמן גם על של אחר.

ח. חד אמר רועי ישראל בי כהנים נאמנין ... רועי כהנים בי ישראל אין נאמנין מימר אמר כיון דקא טרחנא ביה לא שביק לדידי ויהיב לאחרניי וחד אמר רועי ישראל והן כהנים נאמנין ... לא שביק צורבא מרבנן ויהיב לדידי

מה שהתבאר שנאמן³⁸ הרועה על המומים במה דברים אמורים כשהיה הרועה ישראל והבכור כהן כהן שלמה ישקר.

אבל אם היה הרועה כהן והבכור עדיין ביד בעליו הישראל, והרועה רועהו אינו נאמן שחושדין אותו שמא הוא הטילו בו כדי שיתננו לו, דמימר אמר כיון דקא טרחנא ביה לא שביק לדידי ויהיב לאחרים. ויש אומרים³⁹ דרועה כהן נאמן על בכור של ישראל ואין חושדין אותו שמא הטילו בו כדי שיתננו לו דמימר אמר כו', דאדרבא מימר אמר לא שביק כהנא שהוא צורבא דרבנן ויהיב לי⁴⁰. ויש להקל כיון שהוא דרבנן.

דף לה:

³⁵ שו"ע ונו"כ שם

³⁶ דעת הגר"א יו"ד קיט יח

³⁷ דעת הריטב"א והכל בחזו"א שם ובדרך אמונה כאן.

³⁸ שו"ע ונו"כ שם ב

³⁹ רמ"א שם דקי"ל כרשב"ג כמש"ש והלכתא כו' ופליג על ת"ק אף ארועה

⁴⁰ דסתם רועים עם הארץ הן ש"ך ג

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בכורות

ט. בעלים מעידין עליו

ישראל⁴¹ לא נחשדו על הבכורות ואפילו על שלהן⁴², לפיכך ישראל שהיה לו ספק בכור שנאכל במומו לבעלים ואינו צריך ליתנו לכהן משום דהמוציא מהבירו עליו הראייה, אפילו הכי נאמן הישראל לומר שהמום נפל בו מעצמו וישחט על פיו ויאכלנו⁴³. אלם למרות שנאמן אין החכם רואה מומי בהמותיו כדי שלא יחשדוהו⁴⁴ שהתירו שלא כדין, כמו שהתבאר לעיל דף לא.

י. מעשר ודאי מהימן דאי בעי שדי ביה מומא בכוליה עדריה

כבר התבאר לעיל דף לא. שהכל נאמנים⁴⁵ על מומי מעשר לומר מום זה מאליו בא ולא נעשה לדעת, ואפילו אלו שאינן נאמנים על הבכור נאמנים על המעשר.

ורואה אדם מומי מעשר שלו ומתירו אם היה מומחה, שאם ירצה יטיל מום בכל עדרו ואחר כך יעשר ונמצא המעשר בעל מום מתחלתו.

יא. כל שחליפיו ביד כהן פטור מן המתנות

כבר התבאר לעיל דף יח: שספק בכור⁴⁶ חייב במתנות מכל צד, שאם בכור הוא כולו לכהן⁴⁷ ואם אינו בכור מתנותיו לכהן, ואם נסתפק בשנים ולקח הכהן האחר מספק הרי השני פטור מן המתנות, עשאוהו כמי שזכה בו הכהן ונתנו במומו לבעליו.

⁴¹ שו"ע ונו"כ שם י

⁴² דאין להם טורח שיש למרחותן קצבה ל' בדקה ונ' בגסה. ש"ך ט

⁴³ לפי מה שכתב הטור הטעם ר"ס זה דהכהנים חשודים משום שיש בו טורח גדול ליטפל בו עד שיומם נ"ל דמה שכתב כאן ביש לישראל ספק בכור כו' דהיינו במקום שלא פשע בו אבל אם פשע בו דהיינו כפי מ"ש רמ"א בס"י ש"ו סעיף ד' דאז א"צ הכהן לקבלו ממילא צריך הישראל ליטפל בו אז הוה כעם ככהן ואפי' הישראל אינו נאמן לומר מום נפל בו כמו הכהן כנ"ל. מ"ז ה

⁴⁴ לבוש וט"ז שם ד

⁴⁵ רמב"ם הלכות בכורות פרק ו הלכה ט

⁴⁶ רמב"ם הלכות ביכורים פרק ט הלכה ג

⁴⁷ כגון רחל שלא ביכרה וילדה זכר ונקבה ואין ידוע איזה קדם.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בכורות

ולפיכך רחל שלא בכרה וילדה שני זכרים, פטור מהמתנות כיון שחליפיו ביד כהן⁴⁸. וי"א שכל עוד לא נתן לכהן חייב במתנות⁴⁹.

יב. והלכתא כרשב"ג ודוקא בנו ובתו אבל אשתו לא מ"ט אשתו כגופו דמי

אפילו בניו⁵⁰ ובני ביתו של כהן מעידין לו על הבכור, אבל אשתו לא מפני שהיא כגופו⁵¹.

והיינו כשאין⁵² ריעותא של הערמה לפנינו אבל אם יש כגון שהולך עם כל בני ביתו לחוץ, ודוקא באותו פעם נכנס הבכור ויצא חבול, אם היינו יודעים שאחד מבני ביתו נשאר שם ודאי חשדינן שע"כ הוציא השאר והשאר זה כדי שיטיל בו מום דהערמה גדולה יש כאן, אלא דאם אין אנו יודעים בבירור שנשאר שם לא חיישינן שמא נטמן.

⁴⁸ ש"ך שיה ב וכן דעת הכ"מ והרדב"ז דרבנו פסק כר' יוסי שעשו את שאינו זוכה כזוכה

⁴⁹ פמ"ג מ"ז סקב"ב ודעתו דרבנו פסק כר"מ כדעת הרא"ש והמור והרמב"ן וכדפסק בפ"ז ממעשר ה"ו דלא אמרי' עשו שאין זוכה כזוכה ורק בנתן לו אמרי' כן, ובטור כתוב ויאכל במומו לבעלים וחייב במתנות כהונה והטעם דאומר כהן ממה נפשך אם בכור הוא כולו שלי ואם לא הב לי מתנות וכן בכל הני דאמרינן יאכל במומו לבעלים דינא הכי. מ"ז שיה א

⁵⁰ רמב"ם שם וש"ע ונו"ב שם ד

⁵¹ עיין בית הלל שצ"יין לאו"ה עג ב דפליגי גבי ק"ש בישן עם אשתו וס"ל דפליגי אי אשתו כגופו אי לאו אמנם עי"ש במקור חיים שאין מזה ריח קושיא על מה דלדברים אחרים קי"ל דכגופו הוא.

⁵² מ"ז שם ב

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

